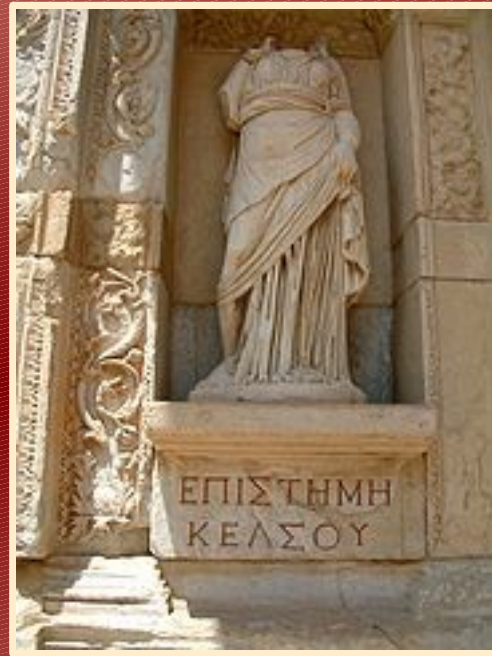


Epistemologia

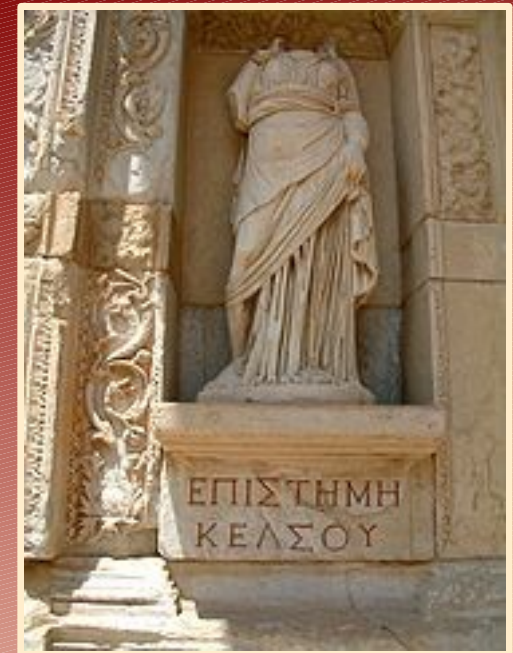


Platón

Epistemologia

- **Dualisme epistemològic:**
 - El coneixement està dividit en dos nivells:
 - **Opinió** (*dóxa* δόξα)
 - **Saviesa**, el vertader coneixement (*episteme*)

- El dualisme epistemològic es correlaciona amb el dualisme ontològic.
 - Del **Món Sensible** assolirem **opinió**.
 - Del **Món Intel·ligible** tindrem **saviesa**.



Teetet



- Plató creu que:
 - el vertader coneixement és assolible
 - es caracteritza per:
 - ser infal·lible i
 - tenir per objecte allò real (el que és): les Idees

Teetet



- **L'objecte del vertader coneixement**
 - **Ha de ser estable i permanent**, susceptible de ser definit d'una manera clara i precisa, un objecte del qual es puga captar la seva essència, és a dir, **allò universal**, les **Idees**.

Teetet



- **Com podem conèixer les Idees?**
 - La possibilitat de conèixer-les rau en tres aspectes claus de la teoria de les Idees, els quals **fonamenten l'epistemologia** de Plató:
 - Les coses imiten o participen de les Idees.
 - L'ànima (la *psique*) és una realitat intermèdia.
 - Les Idees estan en comunicació entre si.
 - L'ànima té capacitat per a conèixer, es tracta d'aprendre a mirar en la direcció adient.

República



- En el llibre V
 - correlaciona objectes amb graus de coneixement

Objectes	Graus de realitat	Graus de coneixement	
el que és	real	↔	coneixement
el que no és	irreal	↔	ignorància
el no-res	entre l'ésser i el no-res	↔	opinió

- Conclusió: els particulars no són plenament reals.
Només les Idees són reals.

República

Món visible			Món intel·ligible	
Imatges	Coses		Ens matemàtics	Idees
A	D	C	E	B
Imaginació	Creença		Pensament discursiu	Intel·lecció
	Opinió			Coneixement

Metàfora de la línia

- En el llibre VI
 - Plató li atorga a la **Idea de Bé**, a més del **valor ètic**, importància **epistemològica**.
 - La Idea de Bé és “la que proporciona la veritat als objectes de coneixement i la facultat de conèixer a qui coneix”.

República

Món visible			Món intel·ligible	
Imatges	Coses		Ens matemàtics	Idees
A	D	C	E	B
Imaginació	Creença		Pensament discursiu	Intel·lecció
	Opinió			Coneixement

Metàfora de la línia

- Estableix:
 - **Graus de coneixement** els quals depenen de la veritat:
 - Imaginació, creença, pensament discursiu, intel·lecció;
 - **Graus de realitat:**

República

Món visible		Món intel·ligible		
Imatges	Coses	Ens matemàtics	Idees	
A	D	C	E	B
Imaginació	Creença	Pensament discursiu	Intel·lecció	
	Opinió		Coneixement	

Metàfora de la línia

Nivell ontològic (realitat)

- Relació entre les **imatges** i les **coses**: la mateixa que la de les còpies amb els models.
- Relació entre **ens matemàtics** i **Idees**:
 - Segons Aristòtil, les Idees són diferents dels ens matemàtics perquè aquests eren intermediaris entre les Idees i les coses.
 - Segons Ross, Plató no esmenta cap diferència entre les Idees i els ens matemàtics.

República

Món visible		Món intel·ligible		
Imatges	Coses	Ens matemàtics	Idees	
A	D	C	E	B
Imaginació	Creença	Pensament discursiu		Intel·lecció
Opinió		Coneixement		

Metàfora de la línia

Epistemològicament (veritat)

- La **imaginació** (conjectura) té un nivell inferior a la **creença** en la comprensió de la realitat.
- **Noésis** (intuïció) i **diánoia** (deducció) són dos mètodes de recerca.
 - La **diánoia** té un estatus inferior a la **noésis** perquè:
 - es recolza en figures o imatges sensibles i
 - no justifica racionalment els seus principis hipotètics.

República

Món visible			Món intel·ligible	
Imatges	Coses		Ens matemàtics	Idees
A	D	C	E	B
Imaginació	Creença		Pensament discursiu	Intel·lecció
	Opinió			Coneixement

Metàfora de la línia

- Correspondència entre graus de realitat i de coneixement

Graus de realitat		Graus de coneixement
Imatges	↔	Imaginació (conjectura)
Coses	↔	Creença
Ens matemàtics	↔	Diánoia
Idees	↔	Noésis

República



Mite de la Caverna

- Ressalta la **funció ètica i pedagògica de la filosofia:**
 - **La filosofia guia els *homes***
 - des de la vida dels sentits fins la de la intel·ligència,
 - **des de la conformitat amb les aparences i les convencions humanes fins l'aprehensió directa de la veritat moral.**

República



Mite de la Caverna

- **Interpretació:**
 - **Epistemològica**
 - Ontològica
 - Pedagògica
- Representa els diferents graus de coneixement
 - des de la foscor absoluta del fons de la cova (imaginació), fins la llum absoluta del sol (saviesa), el qual es correspon amb la Idea de Bé

República



Mite de la Caverna

- **Interpretació:**
 - Epistemològica
 - **Ontològica**
 - Pedagògica
- Interior: món sensible;
- Exterior: món intel·ligible.
 - Els objectes reals simbolitzen les Idees;
 - les seues ombres, els ens matemàtics.

República



Mite de la Caverna

- **Interpretació:**
 - Epistemològica
 - Ontològica
 - **Pedagògica**
- És una al·legoria sobre:
 - l'educació i
 - la funció del filòsof (el mestre),
 - qui té l'obligació moral de treure de la ignorància els i les futures ciutadanes.
- Planteja la qüestió: **què és el que ens motiva a ser *mestre***

- En *Teetet*, la filosofia es fruit de l'admiració.
 - L'admiració, en tant que motivació per aprendre, ens la desperta l'impuls d'*Eros* (Amor).
 - l'impuls d'Eros és una via d'accés al saber descrita per Diotima (*Convit*)
 - “el camí recte cap a l'amor consisteix a començar per les belleses d'aquest món i elevar-se fins la bellesa suprema passant ... d'un cos bell a dos, de dos a tots els altres, dels cossos bells a les ocupacions belles, de les ocupacions belles a les ciències belles, fins que, de ciència en ciència, s'arribe a la ciència per excel·lència que no és una altra que la ciència d'allò bell en si, i s'acabe per conèixer-ho tal com és en si”



- Plató planteja un **problema epistemològic**:
 - conèixer o aprendre és un procés impossible si prèviament no es coneix d'alguna manera allò que es vol aprendre (allò que es busca).
- Per a superar-lo, Plató diu en el
 - *Menó*, **investigar (cercar) i aprendre no són una altra cosa que recordar (anamnesi)**
 - *Fedó*, **el coneixement sensible (dóxa) li serveix a l'anima per recordar i el record, per a reduir a la unitat de la Idea la multiplicitat de les sensacions.**





- La dialèctica ha estat entesa per Plató de diverses maneres:
 - com diàleg
 - com saber de justificació de principis
 - com mètode per a definir les coses

Dialèctica com diàleg



- És el **mètode socràtic del diàleg**.
- El diàleg:
 - És possible perquè els interlocutors comparteixen un ***lógos*** comú.
 - Aquesta tesi li permet postular l'existència de veritats universals (idees).
 - El **valor del diàleg** està en el procés mateix de la recerca del saber i de l'alliberament de la ignorància.

Dialèctica com saber de justificació de principis



- En *República*,
 - la dialèctica és la **ciència que justifica racionalment els principis** utilitzats per les altres disciplines i, per tant, **cancel·la el caràcter hipotètic dels principis**.

Dialèctica com saber de justificació de principis



- La **dialèctica** encarna la ***noésis***
- Diferències amb la geometria i l'aritmètica (***diánoia***)
 - Només ella **investiga sobre objectes intel·ligibles** sense la mediació de cap figura visible.
 - Només ella és capaç de cancel·lar o “destruir les hipòtesis” en una **visió sistemàtica del saber lliure** de tot supòsit.

Dialèctica com saber de justificació de principis



- Conté en dos tipus de procediment:
 - **Procés ascendent:**
 - Procés descendent
- Consisteix en la indagació del primer principi (*arxé*).
- És un mètode d'assaig i errada, que parteix d'un principi hipotètic i acaba amb la visió directa (intuïció) de la idea suprema (principi no hipotètic).

Dialèctica com saber de justificació de principis



- Conté en dos tipus de procediment:
 - **Procés ascendent:**
 - Procés descendent
- Suposa que:
 - el Món Intel·ligible està estructurat jeràrquicament
 - La Idea suprema és el primer principi (arxé) i
 - El coneixement del primer principi fa intel·ligibles totes les altres Idees.

Dialèctica com saber de justificació de principis



- Conté en dos tipus de procediment:
 - Procés ascendent
 - **Procés descendent:**
- Exposa en l'ordre degut les conseqüències de la Idea suprema.
 - L'ordre ve donat en baixar per les idees (principis hipotètics) que han resistit el procés ascendent.

Dialèctica com saber de justificació de principis



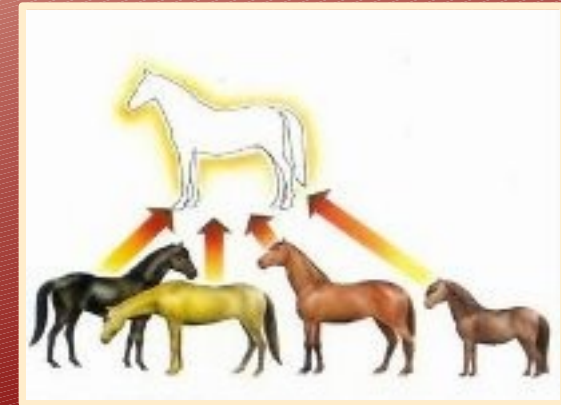
- Amb la dialèctica, el filòsof:
 - aconseguix establir la comunicació i travada entre les Idees, i
 - adquireix una visió sinòptica del Món Intel·ligible.

Dialèctica com mètode per a definir les coses



- En *Fedre*, la dialèctica com mètode per a definir un terme específic és l'ús combinat de:
 - La **reunió** (*synagogé*): es tracta d'elegir per tempteuig un gènere ampli al qual pot correspondre el terme a definir.
 - La **divisió** (*diaíresis*): és el procés invers, “ser capaç de dividir d'acord amb les espècies i segons els membres naturals”.

Dialèctica com mètode per a definir les coses

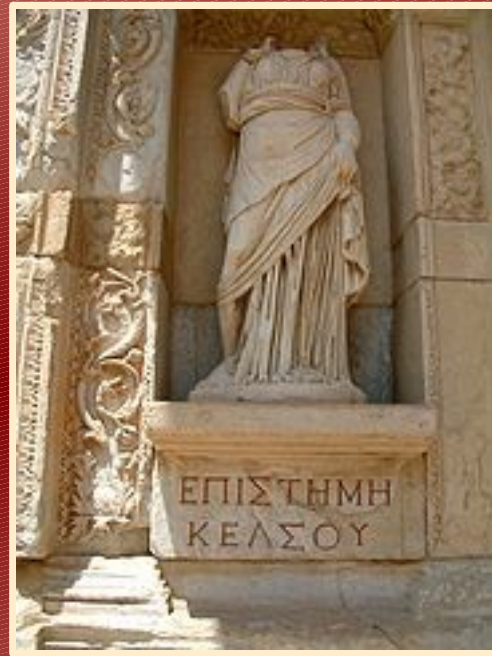


- En *Sofista* i en *Polític*, destaca el procés de divisió:
 - La **dialèctica** és "dividir per classes [idees] i no considerar ni diferent a una classe [idea] quan és la mateixa, ni a una distinta considerar-la idèntica".
 - L'objectiu de la dialèctica ja no és deduir tota veritat de l'única veritat transcendent. És marcar les relacions d'afirmabilitat i negabilitat, per una banda, i les relacions de gènere i espècie, per una altra, entre les idees.

- Comparem els dos models de dialèctica
 - Diferències: el primer, la presenta com una disciplina, la funció de la qual consisteix en justificar els principis de les ciències; el segon, la presenta com un mètode per a definir de manera correcta les coses.
 - semblances: el contingut dels principis de les ciències fa referència a Idees tals com nombres, cercles o triangles.



Epistemologia



Platón